

הזיק ראייה, פרטיות ובלעם סתום העין

בבא בתרא נ"ט ב: כ"ב-ל"ז - מתני' לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין

גמרא בבא בתרא ס

מתני' לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח פתח וּחלון פתח חלון...

גמ' מנהגי מילי? אמר רבי יוחנן, דאמר קרא: "וַיִּשָּׂא בָלַעַם אֶת עֵינָיו, וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל שָׁכֵן לְשִׁבְטֵי" – מָה רָאָה? רָאָה שְׁאֵין פְּתָחֵי אֲהֻלֵּיהֶם מְכוּוֹנִין זֶה לָזֶה, אָמַר: רְאוּנוֹן הִלְלוּ שְׁתִּשְׁרָה עֲלֵיהֶם שְׂכִינָה.

רשב"ם על בבא בתרא ס' א

חלון כנגד חלון - אלא משהו ירחיק זה שלא כנגד זה וטעם משום צניעות כולה מתני' מפרש בגמ':

רשב"ם על בבא בתרא ס' א

גמ' וירא את ישראל שוכן - ראה היאך שוכנים ולפיכך אמר מה טובו אהליך וגו' שאין פתחי אהליהם מכוונים ומחנה ישראל כחצר השותפין דמי דלא היה רה"ר אלא במחנה לוויה כדאמרינן במס' שבת (דף צו:):

חושן משפט קנ"ד: ג'

(ג) לא יפתח אדם חלון לחצר חבירו ואפילו אחד מהשותפים בחצר שבקש לפתוח לו חלון בתוך ביתו לחצר מעכב עליו שותפו מפני שמסתכל בו ממנו ואם פתח יסתום ...
לא יפתח אדם חנות כנגד פתח או חלון חבירו מפני שזה הזיק קבוע תמיד שבני ר"ה עוברים ושבים ואינם מביטים בו תמיד וזה יושב בחנותו כל היום ומביט בפתח או בחלון חבירו לפיכך צריך להתרחק עד כדי שלא יהא יכול לראות בו כלל:

באר היטב חשן משפט קנ"ד: י"ג

ליזהר. נרא' דהרמ"א בא ללמדנו דאף שאין כוונת הרואה לראות ולהזיק בראייה ההיא וגם אפילו אם אינו רואה לשם מ"מ אסור לעמוד נגד בית חבירו להסתכל דרך שם מפני שהוא נחשד בעיני הבריות שעומד שם כדי לראות...:

סדר רב עמרם גאון

הנכנס לבית הכנסת אומר: מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל. ואני ברב חסדך אבא ביתך אשתחוח אל היכל קדשך ביראתך: כשיוצא אומר, ה' נחני בצדקתך למען שוררי הישר לפניך דרכך;

שו"ת מהרש"ל ס"ד

כשאני בא לבית הכנסת מתחיל אני בפסוק ואני ברוב חסדך ומדלג הפסוק הראשון מה טבו אהליך שאמרו בלעם, ואף הוא אמרו לקללה כדאיתא בפרק חלק (סנהדרין קה:ב) וגם אין כאן מקומו.

במדבר כ"ד: א'-ט'

(א) וַיֵּרָא בַלֵּעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְלֹא־הִלָּךְ כָּפְעִים־בְּפֶעַם לִקְרֹאת נְחֹשִׁים וַיֵּשֶׁת אֶל־הַמִּדְבָּר פָּנָיו: (ב) וַיֵּשֶׁא בַלֵּעָם אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו וְתַחֲתֵי עַלְיוֹ רוּחַ אֱלֹהִים: (ג) וַיֵּשֶׁא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר נָאִם בַּלֵּעָם בְּנֹו בְּעֹר וַנֹּאִם הַגִּבֹּר שְׁתֵּם הָעֵין: (ד) נָאִם שָׁמַע אֲמַר־יָאֵל אֲשֶׁר מִחֻזָּה שְׂדֵי יַחֲזֶה נֶפֶל וּגְלוֹי עֵינָיִם: (ה) מַה־טֹּבוֹ אֶהְיֶה יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל: (ו) כְּנַחֲלִים נָטְיוֹ כְּגִזַּת עָלִי נֶהָר כְּאֶהְלִים נָטַע ה' כְּאֶרְזִים עֲלִימָיִם:

רש"י על במדבר כ"ד: ה'

(ה) מה טבו אהליך. על שְׁרָאָה פְתַחֲהֶם שְׂאִינָן מְכַנִּינָן זֶה מוֹל זֶה: דָּבָר אַחֵר, מה טבו אהליך — מה טובו אהל שילח ובית עולמים בְּיִשׁוּבָן, שְׁמִקְרִיבִין בְּהֶן קֶרְבָּנוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיָם:

שני לוחות הברית, תורה שבכתב, בלק, נר מצוה ב'

אין בפרשה זו מצוה ממצות תרי"ג, מכל מקום כתיב בה (במדבר כד, ה) מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, ואמרו רז"ל (הובא ברש"י במדבר כד, ה) מה טובו אהליך בישובן, משכנותיך ישראל אפילו בחורבן. ותנן במסכת מגילה פרק בני העיר (כח, א) שנוהגין בהן כבוד בחורבן כמו בישובן. והאריכו שם בגמרא:

משנה אבות א': ה'

(ה) יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר, יהי ביתך פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתך...